

РОЗДІЛ ІІІ. ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИДАВНИЧО-ПОЛІГРАФІЧНОЇ СПРАВИ

УДК 070:41:811.161.2'38

DOI: 10.31470/2518-7600-2018-6-121-135

PECULIARITIES OF EDITING OF FORMATIONS FORMED FROM ABBREVIATIONS

ОСОБЛИВОСТІ РЕДАГУВАННЯ ВІДАБРЕВІАТУРНИХ УТВОРЕНЬ

Марина Навальна,
доктор філологічних наук,
професор кафедри
документознавства
mnavalna@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5064-3122> ID: 0006256
ДВНЗ «Переяслав-
Хмельницький державний
педагогічний університет
імені Григорія Сковороди»,
м. Переяслав-Хмельницький,
вул. Сухомлинського, 30,
Київська обл., Україна, 08401

Maryna Navalna,
Doctor of Philological
Sciences, Professor of
Department of scientific
discipline of documentation
mnavalna@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-5064-3122> ID: 0006256
Pereiaslav-Khmelnytskyi
Hryhorii Skovoroda State
Pedagogical University, 30,
Sukhomlynsky Str., Pereiaslav-
Khmelnytskyi, Kyiv region,
Ukraine, 08401

ABSTRACT

The article analyzes the thematic groups of new formations formed from abbreviations, defines their belonging the part of the language and stylistic role in the language of Ukrainian newspaper periodicals and indicates on peculiarities of editing of these lexical items.

The descriptive method and method of observation are used as main in scientific research for the study of lexical items formed from abbreviations in the language of Ukrainian periodicals of the beginning of the XXI century. At different stages of the research the method of functional analysis was used to determine the stylistic load of lexical items.

*It is concluded that at the beginning of the XXI century the use of new formations formed from abbreviations became more active in the language of Ukrainian periodicals. They are three major thematic groups of naming persons which are formed from name-abbreviations: 1) parties, political blocs and public and international associations, 2) law enforcement, force authorities, control authorities, 3) organizations, societies, institutions, etc. The first and third groups are constantly expanding under the influence of extra-language factors. Suffixal lexical items, formed from abbreviations – the names of parties, political blocs, public and other associations, organizations, institutions, societies, prevail above all. Some occasional formations formed from abbreviations in the language of the Ukrainian press serve as a tool of mockery and irony often they make journalistic texts more colloquial. Thematic groups of lexical items formed from abbreviations have their own word-formative peculiarities, which are shown in a selection of word-formative suffix. The basic means of creating new names of persons, that are formed from abbreviations, belonging to parties, political blocs, public and other associations continue to be word-formative suffixes **ець/-івець, -овець; -ник** and **-ізм/-изм**. The nouns prevail in new formations, less are adjectives with the suffix **-ськ/-івськ**.*

Nouns formed from abbreviations often have different graphic reproductions of basic abbreviations and that indicates the instability of their writing and complicates perception by the reader.

Individual derivatives formed from abbreviations in the language of periodicals perceived not as substitutes for the word combination, but as the usual root word.

Keywords: *editing, thematic groups, formations formed from abbreviations, language of newspaper periodicals, stylistic role.*

Постановка проблеми. У мові сучасної української періодики помітно активізувалося вживання відабревіатурних утворень. Це словотвірне явище є порівняно новим. У попередні періоди історії українського словотвору воно засвідчене тільки поодинокими випадками: *НАТО* – *натовський* – *натовець*, *СЕАТО* – *сеатовський* – *сеатовець* (Стишов, 2003: 25), які кваліфіковано як можливості різних

інтерференцій. О. А. Стишов наголошує, що такі мовні процеси зумовлені низкою чинників як екстралінгвального, так і інтралінгвального характеру, що «виступають переважно в тісному взаємозв'язку. Серед них слід назвати демократизацію всього українського життя, мовностилістичну розкутість журналістів та авторів статей, зростання ролі особистості, прагнення до емоційності, експресивності та влучності на тлі стандарту, економії мовної енергії, прагматизму тощо» (Стишов, 2003: 128). З приводу цих утворень дослідники зауважують: «Як ніколи, багато утворюється прикметників та імен осіб від буквених аббревіатур, чого суворо уникало, принаймні, писемне мовлення попереднього періоду» (Нелюба, 2007: 213).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному мовознавстві питання будови та класифікації відаббревіатурних утворень залишаються дискусійними (Алексеев, 1979: 227; Бойченко, 1982: 77; Нелюба, 2007: 154). Якщо в попередні роки вважали, що не від багатьох аббревіатурних основ з'являються похідні слова загальномовного використання, то нині цю тезу заперечують, бо майже від усіх аббревіатур можна утворити похідне за законами словотвору. Регулярність творення відаббревіатурних слів дала підстави виділити природні (такі слова швидше входять до загальноновживаної лексики) та штучні (слова залишаються вузько вживаними й використовуються в межах певної субмови) процеси лексикалізації аббревіатур (Нелюба, 2007: 165). Спроба систематизувати відаббревіатурні деривати свідчить про те, що утворення нових слів «відбувається не хаотично, а за наявними зразками, моделями, які узвичаїлися в системі словотвору даної мови» (Ковалик, 1962: 33).

Мета статті. У пропонованій статті ставимо за мету подати вичерпну характеристику тематичних груп нових відаббревіатурних утворень, визначити їхню частиномовну належність та стилістичну роль у мові української газетної періодики, зауважити на складності редагування окремих лексем.

Виклад основного матеріалу. Найчисельнішу групу відаббревіатурних одиниць становлять слова, що утворилися від

назв-аббревіатур партій, політичних блоків та громадських об'єднань. О. А. Стишов виділив наприкінці ХХ ст. найбільше відаббревіатурних дериватів із суфіксом **-ець/-івець, -овець** (Стишов, 2003: 128). Цю тенденцію спостерігаємо в мові української періодики і на початку ХХІ ст.: *бютівець, нунсівець, унсовець* та ін. Але паралельно з ними помітно активізувалося вживання відаббревіатурних іменників із суфіксом **-іст/-ист**, які синонімізуються з попередніми новотворами: *ендепіст, пеєрпіст, уєнніст* та ін. Пор.: «Що відбулося на засіданні коаліції і якою є точка зору БЮТ на проблеми більшості, газети розповів **бютівець** Валерій Писаренко» («Україна молода», 16.04.2008); «Ще один **«нунсівець»** Кирило Куликов каже, що від демкоаліції може бути чотири варіанти єдиного кандидата на пост мера Києва» («Україна молода», 19.03.2008); «**Унсовець**» двері в клітці держав, щоб **«Беркут»** не вломився» («Газета по-українськи», 14.12.2007); «**Депутат-нунсівець** Давид Жванія заявив, що, мовляв, Віктор Ющенко отруївся не діоксином, а медичні висновки в справі отруєння – сфальсифіковані» («Україна молода», 11.06.2008); «Відлюдник Кабміну, герой кучмівського опору, **ендепіст** Толстоухов заслужив повагу однопумців і став знову знаменитим» («Українсько слово», 4.12.2007); «Петра Порошенка **пеєрпісти** вважають справжнім директором-розпорядником **«Народного союзу «Наша Україна»**» («Газета по-українськи», 11.07.2007); «...чільник **«уєнністів»** порадив особливо уважно придивитися до політичного контексту колишніх коаліційтів» («Україна молода», 10.06.2008).

Відаббревіатурні іменники, які утворено за допомогою суфіксів **-ець/ -івець, -овець** та **-іст/-ист**, зазвичай називають особу за її належністю до політичної партії, політичного блоку, угруповання, громадського об'єднання. Ці новотвори в журналістських текстах виступають не тільки засобом мовної економії (пор.: *НУНСівець, нунсівець* – член блоку політичних партій *«Наша Україна – Народна самооборона»*), але й надають публіцистичному стилю розмовності, а публікаціям суспільної тематики меншої офіційності. Подекуди в мові мас-медіа вони мають різне графічне написання, що ускладнює роботу редакторів та коректорів.

Мова української періодики чітко виявляє, як аббревіатури підлягають законам асиміляції, узвичаюються, трансформуються в нові слова, що потрапляють до словникового складу. Деякі з них поступово сприймаються не як замітники словосполучення, а як звичне кореневе слово, що зумовлює й відповідні структурно-семантичні та морфологічні наслідки (Нелюба, 2007: 158). Пор.: *«Головна **бютівка** країни уникає розмов про події в Грузії»* («День», 22.08.2008); *«Що не канал – на екрані **бютівець**, який захищає свою політичну силу»* («Газета по-українськи», 21.06.2008). У мові засобів масової інформації натрапляємо і на таке написання лексеми *б'ют*, *БЮТ*, напр.: *«**БЮТ** знову заблокував Верховну Раду»* («День», 12.04.2009); *«І всі згадали **б'ют**»* («Україна молода», 23.12.2009).

Відабревіатурні іменники на позначення носіїв суспільно-політичних ідей, поглядів тощо утворюють і за допомогою менш продуктивних суфіксів, зокрема суфікса **-к**, напр.: *СД (есде) + -к → есдек*; *ЄЦ (сєце) + -к → сєцек*, пор.: *«Колишній **«есдек»** Нестор Шуфррич сказав, що торік Віктор Ющенко нібито пропонував Вікторові Медведчуку стати секретарем Ради Нацбезпеки й оборони»* («Газета по-українськи», 4.04.2008); *«Оксана Білозір тепер уже – **сєцек**, а не нашоукраїнка»* («Газета по-українськи», 8.10.2008).

На основі назв-аббревіатур партій, політичних блоків та громадських об'єднань постало чимало відабревіатурних прикметників за допомогою питомого українського суфікса **-ськ/-івськ-**: *бютівський, уєрпівський, унсовський* та ін. Напр.: *«Навіть якось незвично читати у виконанні **бютівських** експертів порівняння київського мера Леоніда Чернівецького із «фюрером»* («Народна», 14.06.2008); *«Голова заспокоїв **уєрпівський** актив щодо проблем із офісом партії»* («Високий Замок», 2.12.2007); *«Шкіля обвинуватили в тому, що він у давні **УНСОвські** часи «відправляв чужих дітей стріляти в Абхазію»* («Україна молода», 29.07.2008).

Прикметникові відабревіатурні лексеми можуть утворювати складні слова: *бютівсько-унсівський* та ін. Напр.: *«Журналісти придумали чергову **бютівсько-унсівську** брехню»* («Газета по-українськи», 4.04.2008). Такі лексеми

складні для сприйняття споживачеві інформації. Їх використовують автори аналітичних статей суспільної, подекуди філософської тематики.

Деякі okazіональні віабревіатурні утворення нерідко стають засобом глузування з кого-небудь, породжують гру мовних елементів і відповідні асоціативні ряди, що слугують добрим емоційно-експресивним засобом, пор.: *сцек, ендепсц*. Напр.: *«Залишилася гола формальність: до 200 – саме стільки налічують провідні «сцекки» – членів нової політичної сили в області приседнати 4500 офіційно зареєстрованих «народних демократів» («Дзеркало тижня», 12.07.2008); «То ж варто добре подумати над майбутньою абревіатурою, щоб зробити її ще переможнішою. Наприклад, ендепсц» («Дзеркало тижня», 12.07.2008)*. Такі порівняння виявляють, що деякі відабревіатурні утворення від назв партій, політичних блоків та громадських об'єднань характерні для певного часового періоду, зокрема тоді, коли спостерігається активна діяльність цих суспільно-політичних угруповань. Якщо раніше до глузувань, сатири вдавалися здебільшого журналісти партійних видань щодо своїх політичних опонентів чи жовта преса, то нині відзначаємо вживання згаданих вище лексичних утворень і в громадсько-масових виданнях.

Досить велику тематичну групу становлять відабревіатурні утворення, які означають представників правоохоронних, силових органів, органів контролю. У цій та деяких інших тематичних групах спостерігаємо широко відомі словотвірні ланцюжки «заклад, установа, організація – особа» (Нелюба, 2007: 166). Зазвичай це іменники, утворені за допомогою питомого українського суфікса **-ник** (*еменесник; емзеесник*), напр.: *«Після приїзду еменесників і правоохоронців виявилось, що 30-річний місцевий мешканець не побачив отвору вентиляційної шахти» («Україна молода», 16.04.2008); «Черговий раз емзеесники перегукуються заявами зі своїми російськими колегами» («Газета по-українськи», 10.06.2008); «Кременецькі еменесники втретє витягли з колодязя одну... ту саму жінку» («Україна молода», 7.02.2008)*. Крім них уживають іменники на **-шник**, що є буквальною перекладом російських від абревіатурних іменників, пор.: рос. *гаишник* і

укр. даїшник, даїшник; рос. эсбеушник і укр. есбеушник, напр.: «Мопед для **«даїшника»** (заг.). Правоохоронці позбуваються зайвих коліс і переходять на легку техніку» («Україна молода», 16.04.2008); «Редактора сайту **есбеушник** викликав «на ковчор»... («День», 4.08.2008).

Відабревіатурні утворення в мові періодики мають неоднакове написання, що свідчить про відсутність усталених норм. Ті самі слова можуть писати в лапках і без них, напр.: «Керівництво держави, Президент Віктор Ющенко, Прем'єр Юлія Тимошенко та головний **«еменесник»** Володимир Шандра вже у суботу обговорили ситуацію безпосередньо в зоні стихійного лиха – в Івано-Франківській області» («Україна молода», 29.07.2008); «Охоронець набрав номер екстреного виклику **еменесників** із мобільного телефону» («Україна молода», 2.08.2008). Деякі найменування осіб зберігають аббревіатурну графіку своєї твірної основи, з якою поєднується питомий український суфікс **-ник**. Такі лексеми зазвичай складно сприймати споживачам інформації через різне написання кореневої і некореневої частини, це спричинює складність для редагування текстів, пор.: **МНСник**, **МЗСник** та ін. Пор.: «Працюють на Львівщині **МНСники**, військові, десантники» («Високий Замок», 4.08.2008).

У тематичній групі відабревіатурних іменників, що означають представників правоохоронних, силових органів, органів контролю, наявні деривати із суфіксом **-ець/-івець**, утворені нерідко від спільних аббревіатур, пор.: **убозівець**, **еменесівець** і **еменесник** та ін. Пор.: «**Убозівці** спіймали посадовців Київської міськдержадміністрації на зловживаннях із землею та підробці документів» («Україна молода», 16.04.2008); «Під час отримання понад 455 тисяч гривень хабара **убозівців** затримали в Києві директора Державного підприємства управління капітального будівництва **МНС України**» («Високий Замок», 16.08.2008); «Харківські **еменесівці** на власні очі бачили, як працюють німецькі пожежники» («Газета по-українськи», 24.04.2008); «У Запоріжжі **еменесники** та рибалки вийшли на береги Дніпра, аби очистити їх від сміття» («День», 7.05.2007).

У цій тематичній групі наявні також відаббревіатурні іменники із суфіксом **-іст/-ист**: *есбіст* та ін. Напр.: «Наразі **есбісти** встановлюють українського замовника спецтехніки та модного одягу» («Високий Замок», 16.08.2008).

Зрідка аббревіатури – назви правоохоронних, силових органів та органів контролю стають основою для творення прикметників: *еменесний, емзеесний* та ін. Напр.: «Ситуація складна в регіоні, бо розквіт контрабанди, бюджетний дерибан, а нині й **еменесне** «хазяйнування»...» («Газета по-українськи», 5.08.2007).

Якщо в попередні роки в тематичній групі аббревіатур – назв міжнародних та міждержавних союзів спостерігалася тенденція до творення слів, що означають представників та членів цих організацій (*есендівець, сеатовець*) (Стишов, 2003: 128), то на початку ХХІ ст. активізувалося творення та вживання відаббревіатурних прикметників із суфіксом **-ськ/-івськ**–: *есендівський, есівський, еєнівський, сотівський* та ін. Пор.: «Через 30 днів Україна – 152-й повноправний **«сотівець»**...» («День», 15.06.2008); «Про велику місію захисту російськомовного населення на всьому **есендівському** просторі заявив Володимир Путін» («Вісті», 10.07.2008); «Тарасюк піддасть ретельній ревізії **єєнівські** папери» («Україна молода», 10.07.2007); «Українська та **єєсівська** сторони продемонстрували спільність позицій з обговорених питань» («Урядовий кур'єр», 10.06.2008); «Верховна Рада відмовилася розглядати **«сотівський»** законопроект» («День», 10.11.2006).

Велику за обсягом тематичну групу відаббревіатурних утворень становлять слова, що означають представників організацій, товариств, установ тощо. Вони сформувалися недавно на основі аббревіатур, які тривалий час функціонують в українській мові, за допомогою суфікса **-ець/ -івець**: *аєсівець* (від АЕС – атомна електростанція); *ваківець* (від ВАК – вища атестаційна комісія); *ентеєрівець* (від НТР – науково-технічна революція); *єфенєпівець* (від ФНП – форум національного порятунку); *жеківець* (від ЖЕК – житлово-експлуатаційна контора); *маупівець* (від МАУП – Міжрегіональна академія управління персоналом); *наківець*

(від НАК – Національна акціонерна компанія); *пікуресць* (від ПІК – «Політика і культура»); *теенківець* (від ТНК – транснаціональна корпорація); *юкосівець* (від ЮКОС – нафтова компанія) та ін. Пор.: «**Аесівці** працюють за звичайним графіком. Неначе тут і не зона, і радіація в нормі...» («Сільські вісті», 11.02.2006); «*Кожен **ваківець** завжди готовий «приклеїтися» до дисертанта*» («Україна молода», 4.10.2006); «*Нині менше говорять про НТР і її сподвижників – **ентеєрівців***» («Газета по-українськи», 11.06.2007); «*Поки що почули тільки емоційні виступи **ефенепівців***» («Вісті», 7.08.2007); «*Що тільки не роблять **жесівці**, а дах протікає досі*» («Вісник Переяславщини», 9.09.2008); «*Нині в Україні кожен 60-й студент – **маупівець**, а кожна 50-а книжка – видана видавництвом МАУП*» («Персонал Плюс», 26.10.2007); «*У ривку, в одній із вправ двоборства, **маупівець** є чемпіоном Європи і світу серед юніорів*» («День», 4.07.2008); «*Головою «Західенерго» став **наківець** Богдан Дацишин*» («День», 4.09.2007); «***Пікуресць** як ніколи висвітлив чергове державне рішення про розвиток культури*» («День», 8.11.2007); «***Теєнківців** турбувало одне: чи збережуть пакет соціального забезпечення*» («Україна молода», 7.08.2007); «*Через податкові претензії кожен **юкосівець** почувався розгублено*» («Україна молода», 7.07.2006).

У цій тематичній групі деякі відабредіатурні іменники мають різне графічне відтворення базових абредіатур, що знову засвідчує неусталеність орфографічних норм, пор.: *УНІАНівець* та *уніанівець*; *УБОЗівець* та *убозівець*. Пор.: «***УНІАНівці** знову потерпають від провокацій Банкової*» («Україна молода», 18.06.2008); «*У заяві **уніанівців** йшлося про втручання у справи агентства з боку Адміністрації Президента*» («Газета по-українськи», 20.06.2008).

Лише деякі лексеми в цій тематичній групі утворені за допомогою суфікса **-іст/-ист**: *ЗМІ – зміст*, напр.: «*Не кожен, про кого «нелесно» писали газети, любить **змістів***» («Україна молода», 18.04.2007).

На початку ХХІ ст. в мові української періодики активізувалося вживання лексичних одиниць, утворених від іншомовних абредіатур за допомогою суфікса **-к-**, що мають

переважно розмовний характер, пор.: FM (англ. *Frequent Modulation* – частотна модуляція) (ефем) + -к-(а) → *ефемка*; SMS (англ. *Short Message Service* – коротке повідомлення) (есемес) + -к-(а) → *есемеска*. Напр.: «Нова послуга: гроші можна переказати *есемескою*» («Україна молода», 7.10.2007); «У листопаді 10-річчя відзначила перша рівненська *«ефемка»* («День», 7.08.20076); «На київських *еФемках* з'являються безліч невідомих виконавців» («Газета по-українськи», 8.09.2007).

Є. А. Карпіловська, аналізуючи тенденції розвитку сучасного українського лексикону, варіант номінації *SMS* – *есемеска* і под. також розглядає як розмовний (Карпіловська, 2008: 24), хоч і зазначає, що новотвори активно вживають у журнально-газетних текстах. Погоджуємося з автором, що такі інновації «потребують вироблення професійних критеріїв оцінки перспектив їхньої стабілізації в мові. Встановлення таких критеріїв можливе лише на підставі ретельного аналізу формально-семантичної будови, функціонально-стилістичного потенціалу варіантних і синонімічних номінацій» (Карпіловська, 2008: 24).

Висновки та перспективи подальших досліджень.

Отже, на початку ХХІ ст. в мові української періодики помітно активізувалося вживання нових відабредвіатурних утворень. Вони становлять три великі тематичні групи найменування осіб, утворених від назв-абредвіатур 1) партій, політичних блоків та громадських і міжнародних об'єднань, 2) правоохоронних, силових органів, органів контролю, 3) організацій, товариств, установ тощо. Перша і третя групи постійно розширюють свій склад під дією позаомовних чинників. Переважають суфіксальні лексеми, утворені від абредвіатур – назв партій, політичних блоків, громадських та інших об'єднань, організацій, установ, товариств. Деякі оказіональні відабредвіатурні утворення в мові української преси слугують засобом глузування та іронії, нерідко вони надають публіцистичним матеріалам розмовності. Тематичні групи відабредвіатурних лексем мають свої словотвірні особливості, що виявляються у виборі словотворчого суфікса. Основними засобами творення нових відабредвіатурних назв

осіб за їхньою належністю до партій, політичних блоків, громадських та інших об'єднань залишаються словотворчі суфікси **ець/-івець, -овець; -ник та -ізм/-изм**. Домінанту новотворів становлять іменники, менше – прикметників із суфіксом **-ськ/-івськ**.

Відабревіатурні іменники нерідко мають різне графічне відтворення базових абревіатур, що засвідчує неусталеність їхнього написання та ускладнює сприйняття читачем та роботу редакторів і коректорів.

Окремі відабревіатурні деривати в мові періодики сприймаються не як замітники словосполучення, а як звичне кореневе слово.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев Д. И. *Сокращенные слова в русском языке*. Саратов: Изд-во Саратовского университета, 1979. 328 с.
2. Бойченко Л. М. Структурно-семантичні типи абревіатур і діапазон їх дериваційної активності в сучасній українській мові. *Мовознавство*. 1982. № 5. С. 75-80.
3. Карпіловська Є. Тенденції розвитку сучасного українського лексикону: чинники стабілізації інновацій. *Українська мова*. 2008. № 1. С. 24-35.
4. Ковалик І. І. Питання з теорії словотвору в працях О. О. Потебні. *О. О. Потебня і деякі питання сучасної славістики*. Х., 1962. С. 27-34.
5. Костомаров В. Г. *Языковой вкус эпохи (из наблюдений над речевой практикой масс-медиа)*. М.: Педагогика-Пресс, 1999. 248 с.
6. Нелюба А. *Явища економії в словотвірній номінації української мови*. Х., 2007. 302 с.
7. Різун В. *Літературне редагування: підручник*. К.: Либідь, 1996. 240 с.
8. *Словотвір сучасної української літературної мови*. Відп. ред. М. А. Жовтобрюх. К.: Наукова думка, 1979. 406 с.
9. Стишов О. А. *Українська лексика кінця ХХ століття (на матеріалі мови засобів масової інформації): монографія*. К.: Вид. центр КНЛУ, 2003. 388 с.

REFERENCES

1. Alekseev, D. I. (1979). *Sokrashchennye slova v russkom yazyke* [Abbreviated words in Russian language]. Saratov : Saratov University Press, 328 [in RF].
2. Boichenko, L. M. (1982). Strukturno-semantychni typy abreviatur i diapazon yikh deryvatsiinoi aktyvnosti v suchasniy ukrainskii movi [Structural and semantic types of abbreviations and a range of their derivative activity in modern Ukrainian language]. *Linguistics*. 5. 75-80 [in Ukrainian].
3. Karpilovska, Ye. (2008). Tendentsii rozvytku suchasnoho ukrainskoho leksykonu: chynnyky stabilizatsii innovatsii [Tendencies of development of modern Ukrainian vocabulary: factors of innovations stabilization]. *Ukrainian language*. 1. 24-35 [in Ukrainian].
4. Kovalyk, I. I. (1962). *Pytannia z teorii slovotvoru v pratsiakh O. O. Potebni // O. O. Potebnia i deiaki pytannia suchasnoi slavistyky* [Subjects from theory of word-formation in works of O. O. Potebnia. O. O. Potebnia and some subjects of modern Slavic studies]. Kh., 27-34 [in Ukrainian].
5. Kostomarov, V. G. (1999). *Yazykovoy vkus epokhi (iz nablyudeniy nad rechevoy praktikoy mass-media)* [Language taste of epoch (from observations of speech practice of mass media)]. M. : Pedagogy-Press. 248 [in RF].
6. Neliuba, A. (2007). *Yavyschcha ekonomii v slovotvirnii nominatsii ukrainskoi movy* [Facts of economy in word-formative nomination in Ukrainian language]. Kh. 302 [in Ukrainian].
7. Rizun, V. (1996). *Literaturne redahuvannia: Pidruchnyk* [Literary editing: Textbook]. K.: Lybid. 240 [in Ukrainian].
8. 8. *Slovotvir suchasnoi ukrainskoi literaturnoi movy* (1979). [Word formation of modern Ukrainian literary language] / Publication editor M. A. Zhovtobriukh. K.: Scientific idea. 406 [in Ukrainian].
9. Styshov, O. A. (2003). *Ukrainska leksyka kintsia XX stolittia (na materialy movy zasobiv masovoi informatsii)* [Ukrainian vocabulary of the end of the XX century (based on materials of mass media)]: Monograph. K.: Publishing center of KNLU. 388 [in Ukrainian].

АНОТАЦІЯ

У статті проаналізовано тематичні групи нових відаббревіатурних утворень, визначено їхню частиномовну належність та стилістичну роль у мові української газетної періодики, указано на особливостях редагування цих лексем.

У статті для вивчення відаббревіатурних лексем у мові української періодики початку ХХІ ст. використано як основні метод спостереження та описовий метод. На різних етапах дослідження послуговувалися методом функціонального аналізу для визначення стилістичного навантаження лексичних одиниць.

*Зроблено висновки, що на початку ХХІ ст. в мові української періодики помітно активізувалося вживання нових відаббревіатурних утворень. Вони становлять три великі тематичні групи найменування осіб, утворених від назв-аббревіатур 1) партій, політичних блоків та громадських і міжнародних об'єднань, 2) правоохоронних, силових органів, органів контролю, 3) організацій, товариств, установ тощо. Перша і третя групи постійно розширюють свій склад під дією позамовних чинників. Переважають суфіксальні лексеми, утворені від аббревіатур – назв партій, політичних блоків, громадських та інших об'єднань, організацій, установ, товариств. Деякі okazіональні відаббревіатурні утворення в мові української преси слугують засобом глузування та іронії, нерідко вони надають публіцистичним матеріалам розмовності. Тематичні групи відаббревіатурних лексем мають свої словотвірні особливості, що виявляються у виборі словотворчого суфікса. Основними засобами творення нових від аббревіатурних назв осіб за їхньою належністю до партій, політичних блоків, громадських та інших об'єднань залишаються словотворчі суфікси **ець/-івець, -овець; -ник та -ізм/-изм**. Домінанту новотворів становлять іменники, менше – прикметників із суфіксом **-ськ/-івськ**.*

Відаббревіатурні іменники нерідко мають різне графічне відтворення базових аббревіатур, що засвідчує неусталеність їхнього написання та ускладнює роботу редакторів та сприйняття читачем.

Окремі відаббревіатурні деривати в мові періодики сприймаються не як замітники словосполучення, а як звичне кореневе слово.

Ключові слова: редагування, тематичні групи, відаббревіатурні утворення, мова газетної періодики, стилістична роль.

АННОТАЦІЯ

В статті проаналізовані тематическіє групи нових отаббревіатурних образований, определены их частиречную принадлежность и стилистическую роль в языке украинской газетной периодики, указано на особенностях изменения этих лексем.

В статті для изучения отаббревіатурних лексем в языке украинской периодики начала XXI века использовано в качестве основных метод наблюдения и описательный метод. На разных этапах исследования пользовались методом функционального анализа для определения стилистической нагрузки лексических единиц.

Сделаны выводы, что в начале XXI века. в языке украинской периодики заметно активизировалось применение новых отаббревіатурных образований. Они составляют три большие тематические группы наименования лиц, образованных от названий-аббревиатур: 1) партий, политических блоков и общественных и международных объединений, 2) правоохранительных, силовых органов, органов контроля, 3) организаций, обществ, учреждений. Первая и третья группы постоянно расширяют свой состав под действием внеязыковых факторов. Преобладают суффиксальные лексемы, образованные от аббревиатур – названий партий, политических блоков, общественных и других объединений, организаций, учреждений, обществ. Некоторые окказиональные отаббревіатурные образования в языке украинской прессы служат средством насмешки и иронии, нередко оказывают публицистическим материалам разговорности. Тематические группы отаббревіатурных лексем имеют свои словообразовательные особенности, которые проявляются в выборе словообразовательного

суффикса. Основными средствами создания новых отаббревиатурных названий лиц по их принадлежности к партиям, политическим блокам, общественным и другим объединениям остаются словообразовательные суффиксы **ець/-івець, -овець; -ник и -ізм/-изм**. Доминанту новообразований составляют существительные, меньше – прилагательных с суффиксом **-ськ/-івськ**.

Отаббревиатурные существительные нередко имеют разное графическое воспроизведение базовых аббревиатур, удостоверяющий неустойчивость их написания и усложняет работу редакторов и восприятия читателем.

Отдельные отаббревиатурные дериваты в языке периодики воспринимаются не как заменители словосочетания, а как обычное корневое слово.

Ключевые слова: редактирование, тематические группы, отаббревиатурные образования, речь газетной периодики, стилистическая роль.